

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Judicium Ecclesiasticum Seu Decretalium Gregorij IX.
Pont. Max. Liber II.**

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. III. De Re Judicata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74990)

bus Spiritualibus. Gloss. in *c. querelam* 24. *V. economi de elect.* Abb. n. 10. *ibid.* Laym. n. 5. 5. In causa criminali intentata criminaliter *l. fin. c. de injur.* Abb. *l. cit.* 6. In foro Canonico; cum enim hoc subtilitates Juris Civilis non attendat, in eodem sententia ferri in dominum absentem potest. 7. In Camera Imperiali; nam in hac, etsi lites omnes per Procuratorem agitentur, sententia tamen concipiuntur in personam domini, teste Gaill. *l. 1. obs. 111. n. 2.* ubi tamen excipit causas injuriarum, in quibus sententia contra Procuratorem fertur ad evitandam infamiam.

61. 11. Sententia debet continere Condemnationem, vel Absolutionem *c. illa 3. de accusat.* & *l. res judicata 1. ff. de re judic.* Perinde autem erit, si hoc exprimat per verba expressa, & formalia, siue per virtualia, & æquivalentia; nam ubi ad actus formam non verba certa, sed in genere tantum requiruntur, sufficiunt æquipollentia *l. stipulatio 1. §. siquis ita 2. §. fin. ff. de V. O.* Hinc si Judex pronuntiet Titium nihil debere Cajo, absolvisse; vel si jusserit solvere, aut prestare, quod ab eo petitur, condemnasse censetur. Hiltrop. *p. 4. n. 9.* Cau-

sam, quã Judex motus ad absolutionis, vel condemnationis sententiam est, regulariter non est necesse exprimere; quia in dubio ad eam justã causã permotus presumitur *c. in presentia 6. de renunt. & c. sicut 16. in fin. hic.* Imò nec consultum est eam exprimi; quia fortè condemnatus ab ipsa expressa ad appellandam, & sententiam impugnantem animabitur. Abb. in *c. sicut cit. n. 11.* Dixi regulariter; excipiuntur enim complures casus, in quibus expressio causã est necessaria. 1. In causis criminalibus, præsertim excommunicationis. 2. In causis appellationis, quando sententia, in prima Instantia lata, revocatur *c. cum Bertholdus 18. hic.* 3. Quando ab observatione Judicij, propter ineptam petitionem actoris in Libello factam, reus absolvitur. 4. Quando quis absolvitur ab instantia Judicij, & per patronos causã stetit, quo minùs causã potuerit definiri. 5. Quando in pronuntiando à Jure communi, speciali ordinatione, vel statuto, aut consuetudine recepta receditur, Videatur Durand. *Specul. tit. de sentent. §. 5. n. 14.*

Laym. in *c. sicut cit. n. 3.*

Wiest. *hic n.*

39.

§. III.

De Re Judicata.

SUMMARIUM.

62. Quid intelligatur nomine Rei judicate?

63. Quando in hanc transeat sententia?

64. 65. 66. 67. 68. Casus, in quibus non transit.

62. **Q**uæritur 1. quid intelligatur nomine Rei Judicate? *iv.* nomen Rei judicate dupliciter potest accipi: primò pro ipsa lite, seu causa controversa, super quã sententia lata, & quæ, ut Modestinus *l. res judicata 1. ff. b. tit.* loquitur, *finem controversiarum pronuntiatione Judicis accipit*; & eatenus differt à Sententia, sicut effectus à causa; sententia enim respectu rei judicate se habet per modum agentis, & causæ, res judicata verò per modum facti, & effectus. Canis. in *Summ. h. tit. §. 1. Zæf. hic n. 1. Pirh. n. 3.* Secundò interdum accipitur pro ipsa sententia, non tamen statim, ac pronuntiata est, sed tum primùm, quando illa nec defacto per Appellationem suspensa est, nec per eandem, utpote decennio elapso, amplius suspendi potest: quod significant communiter DD. quando dicunt sententiam transiisse in rem judicatam.

63. Quæritur 2. quando Sententia transeat in rem judicatam? *iv.* tunc, quando videtur sententiæ, & pronuntiationi Judicis acquievit, quod fieri potest vel *expressè*, solutionis *v. g. terminum*, aut dilacionem pe-

69. 70. 71. 72. An res judicata vim habeat etiam in foro conscientie?

73. 74. 75. 76. 77. Casus, in quibus firmitatem res judicata non habet.

tendo *l. ad solutionem 5. c. b. tit.* vel tacitè appellationem intra decendium non opponendo *c. quod ad consultationem 15. hic*; nam utrovis modo si in rem judicatam transierit sententia, ita firma efficitur, ut accipiat pro veritate per *Reg. 207. ff. de R. J.* Estque presumptio hæc Juris, & Jure, ita, ut postea non admittatur probatio in contrarium, etiam per Instrumenta de novo reperta *c. suborta 21. de sent. §. re judic. l. post rem 56. ff. eod.* quod statutum est propter rerum judicatorum authoritatem *l. ad solutionem cit.* quæ facit, ut quod Jus non est, Jus sit, & fiat, ut aliquis sit litium finis. Perez. *C. b. t. n. 2.* Gonzal. in *c. lator 7. eod. n. 6.* Wiest. *hic n. 69.* Sunt tamen varij casus, & causæ, quibus etsi intra decendium appellatum non sit, sententia tamen in rem judicatam non transit: ac proinde in ijs casibus, etiam transacto 10. dierum spatio, allegatã probabili causã, peti potest, ut de causa iteratò cognoscatur, & pronuntietur: imò potest Judex ex officio, etiam invita parte, procedere ad retractandam hujusmodi sententiam, postquam de errore commissò ipsi constiterit.

Lil 2

48

ut præcipitur c. lator cit. & notat Pirh. hic n. 51. Ratio est, quia ad Judicem pertinet peccata tollere.

64 Queritur 3. quibus casibus sententia non transeat in rem judicatam? R. viginti quatuor recenset Marant. de Ordin. Judic. p. 6. act. 1. à n. 139. præcipuos hic enumero. 1. Igitur non transit in rem judicatam sententia, quæ est irrita ipso Jure, ut si à Judice incompetente, vel in falsum Procuratorem mandato carentem, aut contra Jus commune sit lata; nam talis sententia ne quidem decennio, multo minus decendio elapso auctoritatem rei judicatae consequitur, cum de nullitate agi, & sententia retractari secundum communem doctrinam usque ad annos 30. possit, teste Gaill. l. 1. obs. 127. n. 2. Neque Appellatio eo casu est necessaria, ut habetur l. si cum inter 2. c. quand. provocat. non est necess. quia Appellatio tantum interponitur, quando sententia valet.

2. Sententia lata in causa Matrimoniali, sive deinde lata sit contra Matrimonium, quod revera contractum est validè, sive pro Matrimonio, si illud ob impedimentum consanguinitatis, affinitatis &c. contractum sit invalidè; quia nec contractum validè auctoritate sententiæ Judicialis dissolvi, nec contractum invalidè eadem auctoritate coalescere potest: & ideo res judicata tantum prodesse non valet, ut ab ea recedere, & repertis alijs probationibus, litem de novo refuscitare non liceat c. lator 7. c. tenor 10. c. consanguinei 11. fin. h. tit. Gonzal. in c. lator cit. n. 9. Barb. ibid. n. 9. Pirh. n. 47. & seq. hic. Engl. n. 24. König n. 53. Wiest. à n. 71. & alij passim.

65 3. Sententia lata in causa Beneficiali, argumento ducto à Matrimonio carnali ad spirituale; nam etsi viultius ille, qui per eam in causa succubuit, & intra decendium à sententia non appellavit, eo lapsò opponere volens non audiatur, & sic quoad ipsum eatenus sententia transeat in rem judicatam, non tamen decendii lapsus victorem ita securum efficit, ut non eo lapsò de nullitate Tituli adversus illum opponi à quocunque, vel inquiri ex officio possit à Judice c. constitutis 46. in fin. de Appell. Laym. in c. 32. de elect. n. 2. Wagn. in c. 7. h. tit. Pirh. n. 59. Wiest. n. 80.

4. Sententia Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti; nam etsi hoc modo Censuratus post decendium à sententia in se lata appellare nequeat, perere tamen absolutionem, & per simplicem querelam de talis sententiæ injustitia queri potest, ut tradit Gloss. in c. ad reprimentam 8. V. suspendatur de Offic. Jud. Ord. Abb. in c. 11. h. tit. n. 9. idque sumitur ex c. cum contingat 36. de Offic. Jud. deleg. c. fin. de pœnis, c. sacro 48. de sent. excomm. ex quibus constat, quòd petens absolutionem, & probare volens sententiam esse injustam, semper audiatur. Eodem modo probari postea potest aliquem esse li-

gatum Censurâ, contra sententiam, quæ illum pronuntiavit eâ esse immunem; quia pronuntiatio Judicis, quòd quis non sit excommunicatus, non mutat rei veritatem, si verè sit excommunicatus.

5. Sententia lata ex falsis Instrumentis, vel testimonijs, præsertim si testes pecuniâ corrupti fuerint; nam hæc etiam post decendium retractatur, si eâ condemnatus probet Adversarium hujusmodi Instrumentis, vel testimonijs usum, & Judicem in pronuntiando eorum fidem securum esse c. cum J. & A. 22. h. tit. l. Divus 33. ff. eod. l. & qui 2. & l. falsam 3. C. si ex falsis &c. Addidi, Et Judicem eorum fidem securum esse; nam ut rectè advertit Abb. in c. cum J. & A. cit. n. 6. si Judex, prolatis instrumentis pluribus, quibusdam falsis, quibusdam veris, aut plurium testium, quorundam corruptorum, aliorum idoneorum attestationibus receptis, vera secutus sententiam tulit, hæc in rem judicatam transit, & confirmanda est per textum c. cum J. & A. cit. quòd utile per inutile vitari non debeat, ut habet Reg. 36. de R. J. in 6.

6. Sententia lata ex Juramento Necessario, quod in supplementum probationum à Judice delatum est parti; hæc enim ex repertis postea instrumentis, etiam lapsò decendio, impugnari, & postquam falsitas, & injustitia Juramenti sufficienter probata fuerit, retractari potest, ac debet, ut habetur l. admonendi 31. ff. de Jurejur. & dictum est Tit. 24. n. 56. Aliter res se habet in sententia lata ex Juramento Judiciali, à parte sc. parti delato coram Judice; hæc enim propter Instrumenta de novo reperta non retractatur: de quo vide Tit. 24. de Jurejur. n. 35. & 36. Ratio disparitatis est, quia decisio ex Juramento Judiciali fit utriusque partis consensu, & propterea vim transactionis habet, quæ non retractatur prætextu Instrumenti post reperti l. sub prætextu 19. C. de transact. at Juramentum necessarium non ex utriusque consensu, sed altera parte invita defertur, & quidem ex inopia probationum. Ergo copia probationum emergens illud infirmat. Marant. p. 6. act. 1. n. 146. Pax Jordan tit. 25. n. 99. Zœf. hic n. 9. Pirh. n. 62. Wiest. n. 83.

7. Lata ex Consilio alicujus Doctoris, sive Jurisperiti. Wagn. in c. 7. h. tit. semper enim retractari potest, quandocunque apparebit Consilium alterius rectius sentientis. Idem dicendum, si lata sit ex Judicio peritorum, vel expertorum in certa aliqua arte, vel negotio; possunt enim fortassis occurrere peritiores, qui ostendant priores errasse: si tamen de consensu utriusque partis sint assumpti, sententia obtineret auctoritatem rei judicatae.

8. Lata ex depositionibus testium de credulitate, aut alijs probationibus merè præsumptivis, nisi præsumptiones illæ suffi-

sent Juris simul, & de Jure; talis enim sententia retractari potest, quandocunque manifestum evadit credulitatem illam, vel præsumptionem fuisse falsam *arg. l. si qui adulterij 34. C. ad Leg. Jul. de adult. Felin. in c. proposuisti 4. de Probat. n. 10. Marant. l. cit. n. 133. Wiest. n. 85.*

68 9. Lata ex probationibus à Jure reprobatis v. g. per duellum, aut experientiam ferri candentis, aquæ frigidæ, aut ferventis; nam tali casu sententia est ipso Jure nulla: conf. juxta *n. 64.* transire in rem judicatam nequit.

10. Denique quævis sententia, quando causa, ex qua aliquis condemnatus est, ad non causam transit: hinc revocanda, & pretium restituendum factori, vel fulloni est, quod solvere per sententiam debuit ob pannum, aut vestimentum, suâ culpâ amissum, si hoc soluto pretio repertum fuit *l. si fullo 2. ff. de condict. sin. caus. Brunnem. ibid. n. 1. König hic n. 53. Wiest. n. 86.*

69 Quæritur 4. An res judicata vim habeat etiam in foro conscientie, ita ut verus debitor, (eadem quæstio fieri potest etiam de alijs casibus) si per sententiam secundum allegata, & probata absolutus est ab obligatione solvendi debitum, postquam illa lapsu decendij in rem judicatam transijt, ab ea obligatione etiam in foro animæ liberetur? Satis convenit inter DD. rem judicatam non prodesse in foro animæ illi, qui mala fide, sc. cum litigandi justam causam non habere se scivit, Judicium nihilominus subijt, & sententiam pro se tulit; quia non est credibile, quòd Legislator, sive Ecclesiasticus, sive Secularis, calumniosum litigatorem afficere præmio, & ipsi victoriam in foro animæ prodesse voluerint; sic enim litium non finis, sed initium, nec dominiorum, & jurium certitudo, sed mera confusio nasceretur, quippe cum homines improbi facilis ad lites convolarent, spe bona illæti, fore, ut rem, vel jus, quod sine Judicio, & Sententia consequi desperabant, per Judicium, vel Sententiam, per nefas extortam, plena cum securitate obtinerent.

70 Dubium itaque solum est de casu, quo quis bona fide litem contemparatus, & profectus sententiam pro se tulit, & ex postea repertis documentis rescit, se e. g. debitorem esse? Quo casu negativam defendunt Innoc. in c. quia plerique 8. de Immunit. n. 5. Abb. ibid. n. 25. & in c. cum inter 13. h. t. n. 8. Felin. in c. novit. 13. de Judic. n. 5. § 6. Sylvest. Summ. V. sententia n. 11. Adrian. Quodlib. 6. art. 1. §. ex quo infero, Sot. l. 3. de Just. q. 4. art. 5. Azor p. 3. c. 16. q. 3. §. eternum. Fundantur i. textu c. significantibus 2. de purg. vulg. ubi Innocentius III. ei, qui furti in Judicio condemnatus fuit, innocentia illius post transitum sententiæ in rem judicatam compertâ, restitui præcipit univ. versa, quæ illius criminis prætextu eidem ab-

lata fuerant. 2. l. si fullo 2. ff. de condict. sin. caus. & l. in commodato 17. ff. commodati, ubi permittitur repetitio solutionis, quam conductor, aut commodatarius, ex locato, vel commodato conventus, ob rem locatam, vel commodatam amissam fecerat, si res postea fuerit inventa, & recuperata, manifesto indicio, per rem judicatam Victorem in causa non effici absolute tutum. 3. l. Julianus 60. princ. ff. de condict. indebit. ubi dicitur, si verus debitor à creditore in Judicio conventus absolvatur, naturâ obligatum manere. atqui naturalem obligationem sententia Judicis non potest tollere. 4. paritate cum pacto nudo, contractu per merum le- vem extorto, læsione infra dimidium justij pretij, in quibus actibus, etsi pacifcens, metum inferens, lædens infra dimidium per sententiam absolvatur, ab obligatione, naturali tamen, ex hujusmodi actibus orta, non liberatur. 5. ratione: quia sententia Judicis fundatur in præsumptione Justitiæ, & meritum causæ ejus, pro quo pronuntiatum est, c. cum inter 13. in fin. h. tit. ibi, Quæ præsumitur rite per omnia celebrata. atqui præsumptio compertæ veritati cedit, præsertim in foro animæ, in quo super omnia veritas est, ut dicitur *Esdra lib. 3. c. 3. v. 13.*

Hæc argumenta probabilissimam omnino hanc sententiam faciunt; Sed non minus probabilis etiam est affirmativa, quam defendunt Joan. Andr. in c. novit. 13. de Judic. Host. Summ. tit. de Sentent. §. quot sint. §. sed nunquid prop. med. Rosell. V. restitutio 4. n. 9. Fortun. Garc. in l. veluti 2. ff. de F. & F. n. 24. Laym. l. 1. tr. 4. c. 17. n. 3. Gonzal. in c. 7. h. tit. n. 5. §. seqq. P. Simon Felix in Resolut. M. S. P. Schmier Process. c. 16. n. 137. eamque Canonica decisione, & rationis pondere priori prævalere affirmat P. Wiest. hic num. 104. Nituntur i. textu c. cum inter 13. h. tit. ubi §. quamvis Innocentius pro parte adversa allegatus statuit, sententiam observandam, quæ contra jus litigantis lata fuerat ex instrumentis donationis invalidæ, & hanc secutæ infirmæ confirmationis, additque rationem, quòd quantum ad litigantes ipsos jus ex sententia factum est, postquam in rem transit judicatam, atqui non posset dici jus ex ea sententia ortum, si res judicata tali casu vim in foro conscientie non haberet; quia jus dici non potest, quo quis sine alterius injuria uti non potest. 2. l. cum putarem 36. ff. famil. hercis. ubi decernitur, quòd si quis cohæredem, qui talis non erat, admiserit ad divisionem hæreditatis, eique Judicis autoritate res quasdam hæreditarias dederit, nequeat datum repetere, tamen postea veritas cognita, & error detectus fuerit. atqui repetitio huic injustè negaretur, si per adjudicationem à qua provocatum non est, & secutam solutionem rerum dominium non transferretur. Si autem transfertur istud, res judicata vim

habet etiam in foro animæ. 3. *Ratione*; quia Resp. cum sit domina rerum nostrarum magis, quam nos ipsi, potuit tribuere rei iudicatæ tantam vim, ut victorem in conscientia de re ipsi adjudicata securum redderet; & ita securum reddidisse satis colligitur ex pluribus Juris utriusque textibus, quibus statuitur, ut res iudicata habeatur pro veritate *l. res iudicata 207. ff. de R. J.* ut jus inter partes litigantes constituat *c. cum inter 13. b. tit.* ut nec per Instrumenta, nec per Rescriptum Principis, nec per novam sententiam, vel transactionem infringi possit *c. inter 20. c. suborta 21. in fin. h. t. l. si causa 32. C. de transact. l. latam 1. C. quand. provoc. non est necess.* 4. *paritate cum Præscriptione*, quæ, ut *Tit. 26. num. 9.* dictum est, ex tacita voluntate Domini, quam Leges ob bonum, & quietem publicam præsumunt, vires assumit, & ideo prodest in omni foro. atque etiam res iudicata ex tacita, vel expressa voluntate domini, per sententiam victi, robur accipit, ut dictum est *n. 63.* & hæc voluntas merito à Jure præsumitur, tum ut rerum dominia, & Jura essent terminata, tum ut litium foret finis. igitur & ipsa proderit in utroque foro. 5. *tritis apud Jctos Phrasibus*, quibus res iudicata dicitur *facere de non ente ens*, & *de ente non ens*, *ex albo nigrum*, *ex nigro album*, *ex debito indebitum*, & *ex indebito debitum*; item cum dicunt *eam naturam instar Juribus dare originem*, *edque perimere*, *augere*, & *diminuere*: quæ Phrasæ, & modi loquendi valde improprij essent, si res iudicata non prodesset in foro interno.

72 Argumenta negativæ Sententiæ non sunt ita firma, ut non etiam idoneam patiantur solutionem. *Ad 1.* sententia in *c. cit.* relata retractationi fuit obnoxia, quia contra Juris ordinem, sine probatione legitima, ex sola purgatione vulgari per duelum lata, & ipso Jure fuit invalida, conf. juxta dicta *n. 64.* in rem iudicatam transire non potuit. *Ad 2.* sententia in *casu ll. cit.* non retractatur, sed redit ad non causam; nam æstimatio soluta tantum est in defectum rei amissæ: unde hac reperta, & recuperata à domino, æstimatio, seu pretium ejus sine causa apud hunc existit, ac proinde tanquam indebita repeti à solvente potest, & restitui ab accipiente debet, ne cum re etiam istam cum damno solventis lucretur accipiens. *Ad 3.* id intelligi debet de eo, qui debiti conscius mala fide litigavit, & sententiam absolutoriam pro se tulit; nam hunc etiam post transitum sententiæ in rem iudicatam obligatio naturalis stringit, quod Jura non malam, sed bonam duntaxat fidem habenti assistant. *Ad 4.* negatur paritas; nam ex nudo pacto, metu levi, & læsione infra dimidium solum negatur actio; sententiæ verò in rem iudicatam transitu, & executione in victore extinguitur etiam obligatio, non quidem pronuntiatione Judicis (nam Prætor dare do-

minium nequit) sed autoritate Juris rerum, Juriumque dominium, vel quasi dominium in victorem transferentis, ut ostensum est *n. præc.* *Ad 5.* esto, quod res iudicata fundet præsumptionem justitiæ, & meritum ejus, pro quo iudicatum est; illius tamen autoritas, & firmitas non nititur ejus præsumptionis veritate, sed Ordinatione Legali, & salute, seu felicitate Reip. quæ, ut Cicero *Orat. pro Sylla* inquit, rebus iudicatis maxime continetur, cum publico magis, expediatur, ut res iudicatæ firmæ, quam ut semper justæ sint, ut notat Gonzal. in *c. cum inter cit. n. 6.*

Quæritur 5. in quibus causis stabilita hæctenus, & declarata firmitas rei iudicatæ procedat? *n.* procedit solum in causis privatorum; nam ad has aperte restricta est ab Imp. Antonino, & Vero *l. Imperatores 35. ff. h. tit.* ubi in negotio publico hujusmodi novorum Instrumentorum usus ex causa aperte permittitur. Brunnem. in *l. cit. n. 3.* Sed etiam in privatorum causis multiplex fieri exceptio debet.

Nam 1. excipiuntur sententiæ latæ in Causis Criminalibus, si capitales illæ sint; nam cum talis sententia secundum dicta *Libr. 1. Tit. 32. num. 30.* in eum, qui privatim scitur innocens, secundum allegata, & probata ferri non possit, etiam executioni mandari non poterit in illum lata, quandoque, & quomodocumque rei innocentia fuerit explorata. Aliud est in causis criminalibus non capitalibus; nam in his, ut *Tit. cit. n. cit.* dictum est, sententia ferri potest secundum allegata, & probata à Judice, etiam si iste privatim sciat eum, quem condemnat innocentem esse, igitur etiam nihil impedit, quin post sententiæ in rem iudicatam transitum executioni detur, nisi condemnatus pro ejus retractatione Principi supplicare velit, Molin. *tr. 2. de J. S. J. D. 568. n. 4. S. 5.*

Excipitur 2. quando ex Instrumentis 74 de novo repertis constat, quod jam prius lata fuerit sententia contraria, quæ in rem iudicatam transijt; nam sententia secunda illi opposita ipso Jure esset invalida *can. ei qui 41. §. definitiva caus. 2. q. 6. & l. latam 1. C. quand. provocat. non est necess.* conf. vim rei iudicatæ non habet, nec retractationem etiam post decendum faciendam impedit. Addidi, *Quæ in rem iudicatam transijt*; nam si in rem iudicatam non transijt, quod vel invalida fuerit, vel in dubium revocata, valebit secunda, & eam pronuntians Judex censetur priorem revocare, & declarare nullam *c. inter 20. h. tit. & ibi Gloss. V. posthabita*, Felin. *n. 23. Alex. de Nevo n. 45.*

Excipitur 3. si adversus sententiam, à qua intra decendum provocatum non est, producatur testamentum noviter repertum; nam hujus prætextu favore ultimæ voluntatis, ut exitum habeat, sententiam retractandam existimant Bald. in *l. Imperatores 3. S. 1. ff.*

ff. de transact. Felin. in c. suborta 21. n. 12. Oddus de Restit. in integr. p. 2. q. 73. art. 4. & favet l. omnibus 1. §. ratio 1. ff. testam. quemad. aper. ubi Gajus, Neque enim, inquit, sine iudice transigi, neque apud iudicem exquiri veritas de his controversijs, quæ ex testamento proficiscerentur, aliter potest, quam inspectis, cognitisque verbis testamenti. Conf. nam favore ultima voluntatis noviter reperti testamenti prætenu etiam retractatur transactio, & iuramentum l. Imperatores §. 1. cit. & l. fin. c. de reb. credit. quibus quoad vim, & robur sententia æquiparatur.

Excipiuntur 4. causæ Minorum; nam, ut Paulus Jctus l. minor 36. ff. de Minor. ait; Minor omniam allegationem per in integrum restitutionis auxilium potest repetere; conf. etiam Instrumenta de novo reperta, quæ antè ignorabatur, producere. Quod Bartol. in l. Imperatores cit. n. 1. & Felin. in c. 21. b. tit. n. 17. extendunt etiam ad furiosos, & prodigos; quia, ut Gloss. in l. Orationis 2. v. eodem C. de Curat. furios. notat, privilegia, & beneficia Minoribus concessa ad omnes porriguntur, qui per Curatores reguntur.

Excipiuntur 5. causæ Ecclesiarum ex communi DD. qui tamen in remedio istis assignando differunt; nam aliqui eisdem concedunt Ordinarium Juris communis l. Imperatores 35. ff. b. l. nam earum causæ negotium publicum reputantur arg. can. Jus publicum 11. dist. 12. sed melius eisdem cum Abb. in c. 21. cit. n. 14. Laym. n. 7. Gonz. n. 8. Wiest. hic n. 110. asseritur Extraordinarium restitutionis in integrum, quale Minoribus competit; nam & ipsa jure Minorum gaudet c. requisivit 1. & c. auditis 3. de in integr. restit. Neque obstat, quod Ecclesia in c. suborta 21. hic sententia adversus se late, & rei judicata retractatio simpliciter denegatur; hoc enim factum fuit; quia restitutio intra quadriennium jure concessum vel non fuit petita, vel si fuit petita, quod Ecclesia, contra quam restitutio faciendâ erat, assensum Juris communis pro se habuerit, merito est denegata. Gonzal. Wiest. l. cit.

Excipiunt aliqui 6. & hoc beneficium restitutionis in integrum extendunt etiam ad quemcunque, qui Instrumenta noviter reperta ex probabili ignorantia non produxit: quod evincere conantur 1. ex l. hujus 1. ff. ex quib. caus. major. & adjecta ibidem clausula generali, Si qua alia mihi iusta causa esse videbitur, in integrum restituam. 2. ex l. si mater 11. princ. ff. de except. rei judic. ubi mater post sententiam in rem judicatam transitum ad denuo agendum admittitur. 3. ex l. argentarius 10. §. fin. ff. de edend. ubi is, qui ob defectum rationem, ab argentario non exhibiturum, succubuit, ad agendum contra Adversarium denuo admittitur. Sed Majoribus ex hoc capite beneficium restitutionis adversus rem judicatam negant accuratiores Juris Interpretes teste Brunnem. in l. sub specie 4. C. de Re Judic. ob generali-

tatem istius Legis, & rationem; quia si laborantes ignorantia probabili instrumenti, aut alterius probationis ad denuo agendum restituerentur, rerum judicarum auctoritas vacillaret contra l. servus 65. §. cum prætor 20. ff. ad S. c. Trebell. Accedit, quia in Judicio victus ob instrumenti non producti ignorantiam, succubuisse videtur casu fortuito, quo si læsi etiam minores sint; eisdem auxilio restitutionis non subvenitur l. verum 12. §. si locupleti 5. ff. de Minor. Neque contrarium evincunt argumenta opposita. Ad 1. ex clausula illa subvenitur majoribus tantum, quatenus per Leges, plebiscita Sc. licebit; ut ibidem dicitur. atqui c. suborta 21. & l. Imperatores 35. habetur, sub prætextu novorum Instrumentorum postea repertorum (qualia vel maxime sunt, quæ litigatori, non erant cognita) restitui non oportere. Ad 2. Mater ad denuo agendum admissa est, ex nova causa, libello antè oblato non comprehensa: quo casu rei judicata exceptionem non obtinere agenti advertunt Donell. l. 22. comment. c. 5. lit. Q. Obrecht de Libell. c. 11. n. 68. & seqq. Brunnem. in l. si mater cit. n. 2. & alij communiter. Ad 3. lex illa procedit in casu, quo dolo malo Adversarii factum est, ne rationes ederentur, ut patet ex ipso textu ibi, Cautione subrepta Sc.

Excipiunt 7. Si Instrumenta noviter reperta, vel obtenta ab eo; qui Judicio victus est, produci antea non potuerunt, quod ea perdidit; vel ab eo; qui in manibus illa habuit, debito conatu adhibito, non potuerit obtinere; nam hujus rei Summariam fidem si faciat, eundem saltem vi clausulæ generalis ad impugnandam sententiam ex tali Instrumento admittendum, censet Innoc. in c. ultra 55. de test. & attest. n. 2. Felin. in c. 21. b. tit. n. 15. Abb. ibid. n. 16. Alex. de Nevo à n. 52. Pirh. hic n. 42. fin. Estque sententia hæc, licet in jure non satis expressa, æquitati tamen valde consentanea, ut notat Haun. tom. 5. tr. 5. n. 115. qui n. seq. ex mente aliorum DD. hujusmodi litigatori utilem cautelam suggerit, ut apud iudicem protestetur, se nunc à productione instrumentorum impediri, sibi que reservare jus illis utendi, quamprimum copiam eorum nactus fuerit; tali enim protestatione admissa, eum tutum esse existimat.

Excipitur 8. si sententia lata sit ex Juramento Necessario, in supplementum probationum delato à iudice; hæc enim repertis postea instrumentis, si intra quadriennium in Judicio illa producat victus, & simul noviter reperta juraverit, retractatur, ut dictum est n. 66. & Tit. 24. de Jurejur. n. 56.

Excipitur 9. Si pars victrix post sententiam latam ultro confiteatur de non jure suo in causa, in qua vicit; nam eo casu iudex illam non exequetur, etsi per lapsum decendij in rem judicatam transierit: & ratio est, quia res judicata ex confessione Judiciali retractatur, ut dictum est Tit. 18. de Confess. n. 263.